

Преступления против половой свободы и половой неприкосновенности или, иначе, половые преступления, затрагивают интимную сферу жизни человека. Эту сферу, по меткому определению известного ученого А. Г. Харчева, «охраняют не только стены дома, квартиры, но и такие эффективные психологические силы, как чувство скромности, стыдливости, личного и семейного достоинства» [7, стр.18].

Кражи не относятся к наиболее виктимологическим преступлениям. Тем не менее с учетом распространенности краж и масштаба виктимизации они представляют собой криминальное явление, показательное с точки зрения виктимологии.

Возраст, социальный статус, личностные качества потерпевших от краж менее значимы, чем, например, в преступлениях против жизни или здоровья, но свою роль в возникновении ситуаций этого преступления они играют, поскольку нередко создают условия, способствующие совершению краж, и даже их провоцируют. Наиболее заметно это в механизмах квартирных и карманных краж.

Виктимное поведение в ряде случаев зависит от излишней доверчивости очень молодых и очень пожилых лиц, что облегчает совершение краж. [4]

В механизме краж заметно проявляется отношение «преступник-жертва»: около половины квартирных краж совершается лицами, знающими потерпевших (соседями, родственниками, сослуживцами, иными знакомыми, включая случайных). Очевидно, во многих ситуациях именно этими обстоятельствами обусловлено некритичное, неоправданно доверчивое поведение потерпевших. Создание обстановки, способствующей совершению кражи, связано также с поведением, типичным для лиц, злоупотребляющих спиртными напитками (среди потерпевших примерно каждый пятый).

Специфическим в виктимологическом отношении видом краж являются карманные кражи [6, стр.91]. Потерпевшие от них в основном женщины (90,9% от общего числа). Это связано с фактором ситуативным: женщины, имея при себе деньги, проводят в магазинах, на рынке, предприятиях бытового обслуживания и т. д. значительно больше времени, чем мужчины, и там попадают в поле зрения преступников.

Рассматривая все эти ситуации, становится понятно, что мы сами можем провоцировать преступные действия. Поэтому следует быть более предусмотрительными и стараться просчитывать возможные последствия от своих действий. На вышеизложенных примерах можно научиться не повторять чужих ошибок. Виктимология является наукой, у которой было много приверженцев и тех, кто всерьез занимался изучением поведения жертвы преступления.

ЛІТЕРАТУРА

1. Иншаков С. М. Зарубежная криминология. М. 1997.
2. Иншаков С. М. Криминология. Учебник. М. 2000
3. Полубинский В. И. Правовые основы учения о жертве преступления. Горький. ВШ МВД СССР. 1979.
4. Ривман В. Криминальная виктимология — СПб.: Питер, 2002.
5. Рыбальская В. Я. Виктимологические проблемы преступности несовершеннолетних. Иркутск, 1983.
6. Тайбаков А. А. Виктимологический аспект преступности//Социологи-ческие исследования. 1992. № 6.
7. Харчев А. Г. Брак и семья в СССР. М. 1964.
8. Центров Е. Е. Некоторые вопросы криминалистической виктимологии// Виктимология и профилактика правонарушений. Иркутск 1979
9. Центров Е. Е. Специфика взаимоотношений преступника и потерпевшего по делам о половых преступлениях//Вопросы личности преступника. М. 1971.
10. Чечель Г. Жестокий способ совершения преступлений против личности. Ставрополь. 1992.
11. Ривман В. Криминальная виктимология — СПб.: Питер, 2002.

Гаращук Діана Петрівна
курсант 4 курсу факультету з підготовки слідчих

ОСОБЛИВОСТІ ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВИГЛЯДІ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НЕПОВНОЛІТНИМИ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день найактуальнішою проблемою нашого суспільства є злочинність неповнолітніх осіб. Як свідчить практика минулих років, то злочинність неповнолітніх заважає, по-перше, формуванню соціально цінної особистості неповнолітнього, по-друге, завдають суспільству значних витрат трудових ресурсів, бо лише третина покараних повертаються до повноцінного суспільного життя, по-третє, злочинність неповнолітніх відіграє значну роль у формуванні рецидивної злочинності (дві третини рецидивістів розпочинають свій злочинний шлях ще неповнолітніми).

Проблематикою покарання неповнолітніх злочинців досить детально займалися такі вчені ХХ століття, як М.М. Бабаєв, В.С. Орлов, К.С. Лебединська, С.А. Тарарухін, А.А. Примачонок, Г.В. Дровосеков, А.П. Кондусов Т.С. Шевченко та ін.⁶

Сучасний склад кримінально-виконавчої системи України для неповнолітніх осіб, які засудженні до покарання у виді позбавлення волі представлений 11 виправними колоніями, 10 з них виконують покарання у виді позбавлення волі на певний строк стосовно осіб чоловічої статі, які вчинили злочин у віці від 14 до 18 років. Вони розташовані у Волинській (Ковельська), Дніпропетровській (Павлоградська), Донецькій (Маріупольська), Запорізькій (Мелітопольська), Луганській (Перевальська), Львівській (Самбірська), Полтавській (Кременчуцька), Рівненській (Лубенська), Тернопільській (Бережанська), Харківській (Курязька), Чернігівській (Прилуцька) областях. Серед них єдина в Україні Мелітопольська виховна колонія, куди направляються для відбування покарання засуджені неповнолітні жіночої статі.

Помітною особливістю колоній є їх розміщення в областях з розрахунком на те, щоб засуджені відбували покарання, як правило, за місцем їх проживання до арешту чи засудження. Такий порядок розміщення колоній, особливо для відбування позбавлення волі неповнолітніми, накладає певну відповідальність за їх роботу на відповідні органи місцевого самоврядування, а також робить можливим залучення трудових колективів, де працювали засуджені, та їх рідних і близьких до проведення виховної роботи з ними.

Дослідивши кримінально-правові та соціально-демографічні чинники, можна зробити висновок, що склад засуджених неповнолітніх, які відбувають покарання у виді позбавлення волі досить складний і має певні особливості. Так, у виховних колоніях за умисне вбивство близько 6% неповнолітніх чоловічої статі і вдвічі більше — близько 13% неповнолітніх жіночої статі; умисне тяжке тілесне ушкодження вчинили відповідно 3% юнаків і понад 4% дівчат, зґвалтування — на рівні 3% в обох групах, розбій — 12% і 22%; пограбування — 12% і 10%; крадіжку — 57% і 42%; хуліганство — 3,1% і 3,4%; інші злочини — 4,1% і 2,5%.

⁶ Чернявська Т.І., Калатур М.В., Азаров Ю.І. Особливості застосування до неповнолітніх покарань не пов'язаних з позбавленням // Митна справа, - 2011- №1(73) - с. 177-183

Отже очевидно, що у структурі злочинності неповнолітніх осіб жіночої статі переважають (майже 60%) злочини насильницької спрямованості проти життя, здоров'я, честі та гідності особистості, вона є більш небезпечною порівняно зі злочинністю неповнолітніх чоловічої статі, де вчинено більше корисливих злочинів, дівчата “лідують” навіть у таких, суто чоловічих злочинах, як убивство, розбій, хуліганство, беруть участь у зґвалтуванні.⁷

Якщо дослідити рівень освіти засуджених неповнолітніх, то можна прослідкувати наступну тенденцію, що більше 80% неповнолітніх, не мають загальної середньої освіти, тому для них створені середні загальноосвітні школи трьох ступенів. У школах створені комп'ютерні класи, організовано роботу 100 предметних гуртків, які відвідують близько 2000 учнів. Для педагогічне занедбаних осіб, тих, хто не вміє читати і писати, які ніде і ніколи не вчилися, організовані класи вирівнювання знань. Підручниками, зошитами та письмовим приладдям вихованці забезпечуються безоплатно. Нині щорічно понад 400 засуджених неповнолітніх отримують базову, а близько 300 — повну загальну середню освіту.

На сьогодні, працевлаштування у виховних колоніях повинно дотримуватися вимог трудового законодавства, правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої; неповнолітніх заборонено використовувати на важких, роботах і на роботах зі шкідливими або небезпечними умовами праці, у вихідні дні, у нічний час. Для неповнолітніх встановлена скорочена тривалість робочого часу: для осіб віком від 15 до 16 років — 24 години на тиждень, віком від 16 до 18 років — 36 годин на тиждень. Час початку і закінчення роботи визначаються адміністрацією колонії.

Праця неповнолітніх осіб, засуджених до позбавлення волі, оплачується відповідно до її кількості і якості. Форми і системи оплати праці, норми праці та розцінки, перелік робіт і посад, на яких забороняється використовувати засуджених до позбавлення волі неповнолітніх, встановлюються нормативно-правовими актами Державного департаменту України з питань виконання покарань.

Неповнолітні можуть залучатися до праці безоплатно тільки у випадках, передбачених ч. 5 ст. 118 КВК, а саме — виконуючи роботи з благоустрою колонії і прилеглих до неї територій, поліпшення своїх житлово-побутових умов, допоміжних робіт із забезпечення колонії продовольством. Причому ці роботи виконуються в порядку черговості, в неробочий час і не більше як 2 години на день.⁸

Таким чином проаналізувавши наукові джерела, практику застосування покарань та нормативно – правові акти можна зробити висновок, що по-перше питання неповнолітньої злочинності є досить гострим і вирішення її потребує детального аналізу всього законодавства, з метою виявлення недоліків, які гальмують процес подолання злочинності. По-друге, досить важливе значення при встановленні виду покарання до неповнолітнього злочинця є визначення віку. По-третє, санкції кримінального законодавства, які стосуються неповнолітніх, слід прописати більш детальніше, особливо в частинах, що стосуються строків покарання. Отже, це є досить важливим, оскільки розвиток особи і сприйняття нею

⁷ Кримінально-виконавче право України: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів/За ред. проф. А.Х. Степанюка. - Х.: Право, 2006. - 256 с.

⁸ Кримінально-виконавчий кодекс України. – Х.:Одиссей,2012.-88с.

своїх дій в чотирнадцять років значно відрізняється від сприйняття шістнадцятирічної особи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чернявська Т.І., Калатур М.В., Азаров Ю.І. Особливості застосування до неповнолітніх покарань не пов'язаних з позбавленням // Митна справа, - 2011- №1(73) - с. 177-183;
2. Кримінально-виконавче право України: Підручник для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів/За ред. проф. А.Х. Степанюка. - Х.: Право, 2006. - 256 с.
3. Кримінально-виконавчий кодекс України. – Х.:Одиссей,2012.-88с.

Садій Дарина Едуардівна

курсант 4 курсу

Дніпропетровського державного університету

внутрішніх справ

Науковий керівник: Однолько І.В.

кандидат юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ВИДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ У ВІДИ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ ЗАСУДЖЕНИМ ЖІНКАМ.

У процесі здійснення кримінального правосуддя, під час судового розгляду справи та визначення судом доцільного, справедливого обсягу державного примусу, як такого, що має бути достатнім для досягнення основних цілей покарання стосовно засуджених жінок, - важливого значення набуває вивчення їхніх особистісних властивостей. Окрім цього вони (крім інших чинників) є підставою для диференціації та індивідуалізації виконання покарання, застосування засобів заохочення, стягнення, зміни умов утримання стосовно цієї категорії засуджених під час відбування покарання.

Актуальність диференціації та індивідуалізації процесу виконання (відбування) позбавлення волі стосовно засуджених жінок обумовлюється необхідністю наближення цього процесу до міжнародних принципів та стандартів, рекомендацій міжнародних організацій у сфері виконання покарань, пов'язаних із ізоляцією особи від суспільства та родини.

Лише шість зі ста засуджених в Україні – жінки. Декілька років була тенденція до зниження жіночої злочинності. Держава планувала вже закрити частину колоній, утім останнім часом злочинність знову почала зростати. Так відбулася економічна криза 2008 року, вважають експерти. На відміну від чоловіків, жінки мало займаються розбоєм та грабежами. За статистикою, на першому місці серед жіночих злочинів - вбивства та спричинення тяжких тілесних ушкоджень, як правило, в побутових конфліктах.

В Україні станом на 1 січня цього року близько 320 тисяч людей були засуджені або перебували під вартою, з них близько 160 тисяч — в установах виконання покарань чи слідчих ізоляторах, із яких понад 9 тисяч — жінки. В Україні діє 15 установ виконання покарань для жінок.

Позбавлення волі як вид покарання передбачає не тільки ізоляцію жінки від суспільного життя, а також комплекс режимних та виховних заходів з метою її виправлення та ресоціалізація. В пенітенціарних установах України основними засобами ресоціалізації жінки є суспільно-корисна праця, загальноосвітнє та професійне-технічне навчання, суспільно корисна праця, та громадський вплив.